

قانون اساسی جمهوری اسلامی می گوید:

هم شورا، هم سندیکا

نامهٔ مردم، ارگان مرکزی حزب توده ایران، ۱۷ بهمن ۱۳۵۸

وزارت کار و امور اجتماعی که سرگرم تدوین آیین نامهٔ شوراهاست، چون در مورد کارگاه‌های کوچک، لحاف دوزی، نقاشی ساختمان، عکاسی، تعمیرگاه‌ها و غیره برای تشکیل شورا به مشکل برخورد کرده، ضمن بخشنامه‌ای از کارگران و صاحب نظران خواسته است که نظریات و پیشنهادات خود را دربارهٔ تشکیل شورا یا سندیکا به ادارهٔ کل سازمان‌های کارگری وزارت کار و امور اجتماعی ارسال دارند.

متأسفانه به نظر می‌رسد که مسؤولان وزارت کار و امور اجتماعی، قانون اساسی جمهوری اسلامی را بدقت نخوانده‌اند. فصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی که مربوط به حقوق ملت است در اصل ۲۶ خود، بر آزادی احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های صنفی تأکید می‌کند و این آزادی‌ها را از حقوق مردم می‌شمارد. طبق این اصل، حق مسلم طبقهٔ کارگر است که انجمن‌های صنفی خود را، که همان سندیکاها هستند، تشکیل دهد و در درون این سازمان‌های صرفاً کارگری از حقوق اقتصادی و سیاسی خود دفاع کند.

اما شوراهای طبق اصل صد و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، نهادهایی هستند به منظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی و کشاورزی.

بطوری که می‌بینیم، طبق اصول مصوب قانون اساسی، انجمن‌های صنفی (سندیکاها) و شوراهای دو نهاد جدا از هم، با حقوق و وظایف جدا از هم هستند، که هیچیک دیگری را نفی نمی‌کند. طبق قانون اساسی نمی‌توان سندیکا را حذف کرد و شورا را جانشین آن نمود، نمی‌توان شورا را رد کرد و سندیکا را بجای آن نشانند. این هر دو وظایف خاص خود را دارند و در آن چارچوب عمل می‌کنند. تداخل وظایف این دو نهاد، که یکی مربوط به آزادی‌های سیاسی و تأکید بر حق زحمتکشانشان در دفاع از حقوق صنفی و سیاسی آنها و دیگری مربوط به مشورت در امور و تصمیم جمعی برای ایجاد هماهنگی در کارهاست، مرزها را مخدوش می‌کند و از اثربخشی این دو نهاد می‌کاهد. بنابراین از مسؤولان اجرایی کشور توقع آنست که مجری صدیق قوانین و بویژه قانون اساسی جمهوری اسلامی باشند و با اعمال نظریات و سلیقه‌های شخصی بر قانون سایه نیفکنند.

ایجاد ابهام در وظایف سندیکاها و شوراهای، که امروز برخی مسؤولان وزارت کار و امور اجتماعی با بخشنامهٔ اخیر خود پرچمدار آن شده‌اند، متأسفانه پس از انقلاب از سوی برخی

گروه‌ها به میان کشیده شد. از سوی این گروه‌ها تعمدی در کار است تا توجه کارگران را از تشکیل سندیکا منحرف سازند و به آنان تلقین کنند که شوراها می‌توانند وظایف سندیکاهای را بهتر و همه‌جانبه‌تر به انجام رسانند. بهانه‌ها در این مورد گوناگون است. برخی از این گروه‌ها مدعی‌اند که چون سندیکاهای در زمان طاغوت ابزار دفاع از منافع سرمایه‌داران و رهبری آنها در دست ساواک بوده، بنابراین عصر آنها به پایان رسیده و باید به دنبال تشکیل نهاد تازه‌ای رفت. آنها شورا را جانشین سندیکا می‌کنند.

تکیه بر خصلت ضدکارگری سندیکاهای دوران طاغوت و این نتیجه‌گیری نادرست که پس سندیکاهای مردودند، بهیچوجه قابل قبول نیست. زیرا رژیم ضدملی و ضددمکراتیک پیشین، کلیه نهادهای سیاسی، اجتماعی و صنفی را در جهت تحکیم سلطه نامشروع خود مسخ کرده و بدل آن را بجای اصل نشانده بود. در آن دوران احزاب ملی و مترقی غیرقانونی اعلام شدند و احزاب شه فرموده میلیون، مردم، ایران نوین و رستاخیز جای آنها را گرفتند. همانطور که نمی‌توان با استناد به ماهیت ضدخلقی این احزاب، وجود «حزب» را بطور کلی نفی کرد و بجای آن نهاد دیگری را نشانده، همانطور هم نمی‌توان ضرورت سندیکار را رد کرد و نهاد دیگری را جانشین آن نمود.

جنبش سندیکایی ایران که بیش از هفتاد سال سابقه مبارزه دارد، همراه با نشیب و فراز جنبش ضدامپریالیستی و دمکراتیک میهن ما پیوسته نقش ارزنده خود را در دفاع از منافع صنفی و سیاسی زحمتکشان ایفا کرده است و نمی‌توان بسادگی این نقش را انکار کرد. مطلق‌کنندگان شوراها مدعی‌اند که شورا می‌تواند هر دو وظیفه را یکجا انجام دهد، یعنی هم برای حقوق صنفی کارگران مبارزه کند و هم در امر مدیریت کارخانه شرکت فعال داشته باشد. آنها می‌گویند: «کار شوراها از وظایف سندیکایی شروع می‌شود. شورا با انجام خواست‌های صنفی کارگران از پشتوانه محکمی برخوردار می‌گردد.»

ما در پاسخ می‌گوییم: شورا با ترکیب اعضای خود، که طبق قانون اساسی عبارت از «نمایندگان کارگران و دهقانان و دیگر کارکنان و مدیران» است، قادر به دفاع از منافع طبقه کارگر و انجام وظایف سندیکایی نیست. از آنجا که شرکت‌کنندگان در شورا هر یک نماینده طبقه‌ای خاص هستند و از منافع آن طبقه دفاع می‌کنند، در شورا منافع مشترک وجود ندارد تا انگیزه مبارزه مشترک باشد.

فرض کنیم کارگران یک کارخانه خواهان اضافه دستمزد باشند. کارفرما مسلماً با این خواست مخالف است، زیرا او در فکر سود بیشتر و پرداخت دستمزد کمتر به کارگران است. کارکنان کارخانه، یعنی مهندسان و متخصصان و کارمندان اداری نیز در پرداخت اضافه دستمزد به کارگران نفع مستقیم ندارند و چه بسا در این مسأله حیاتی ناظر بی‌طرف بمانند. بنابراین شورا نمی‌تواند در اکثریت خود از خواست کارگران برای اضافه دستمزد حمایت و برای آن مبارزه کند.

یا مثلاً در مورد بیمه های درمانی، کارگران خواهان عدم دریافت حق بیمه از خود و وصول تمام مبلغ حق بیمه از دولت و کارفرما هستند. چگونه شورا با ترکیب اعضا خود می تواند خواست کارگران را به کرسی بنشانند؟

مثال دیگر اعتصاب است. اگر در شرایطی کارگران مجبور به استفاده از حربه اعتصاب برای تحمیل خواست های خود به کارفرما و مدیران کارخانه شدند آیا کارفرما و مدیران می توانند با اعتصاب کارگران موافقت کنند؟ آیا تضمینی وجود دارد که سایر اعضا شورا از خواست کارگران پشتیبانی کنند؟

در تمام موارد فوق و در همه موارد دیگری که منافع طبقه کارگر مطرح است، فقط انجمن های صنفی یا سندیکاها هستند که می توانند یکپارچه در برابر کارفرما بایستند و برای تحقق خواست های کارگران مبارزه کنند.

مسئولان وزارت کار، که با بخشنامه اخیر خود و طرح مسأله بصورت شورا یا سندیکا، در اجرای قانون اساسی ابهام به وجود آورده اند، متأسفانه در مورد ثبت سندیکاها نیز اشکال تراشی می کنند. آخرین نمونه آن نامه سندیکای رانندگان مالک اتوبوس و مینی بوس است که از تأخیر در ثبت سندیکای خود شکایت کرده اند. (انقلاب اسلامی، ۱۱ بهمن ۱۳۵۸) برنامه های کارگری صدای جمهوری اسلامی ایران نیز مؤید این نظر است که برخی از مسئولان امر سندیکا را نفی و شورا را تبلیغ می کنند، امری که مخالف با قانون اساسی است. ما از همه مسئولین دولتی، که تشکیل شوراها و سندیکاها بنحوی در حیطه اختیارات آنان قرار می گیرد، می خواهیم که قانون اساسی جمهوری اسلامی را به دقت مطالعه کنند و عقاید و سلیقه های شخصی خود را در کار دخالت ندهند.

تشکیل سندیکاها و شوراها اجرای دو اصل مهم از قانون اساسی جمهوری اسلامی است که آن همه خون به پای آن ریخته شده است. ما از کارگران دعوت می کنیم که انجمن های صنفی (سندیکاها)ی خود را برای دفاع از حقوق صنفی و سیاسی خویش هر چه زودتر به وجود آورند. سندیکاها، اتحادیه ها و کنفدراسیون سراسری کارگری نه تنها پشتوانه نیرومندی برای دفاع از حقوق زحمتکشان است، بلکه نیرومندترین رکن دفاع از دستاوردهای انقلاب در برابر دشمنان خارجی و داخلی است.